

چیرۆکه

حه‌فته‌نامه‌یه‌کی ئه‌لیکترۆنیی تایبەت به‌ چیرۆکی کارگه‌یییه؛ نه‌ها.

ژماره‌ ۳۵- ۱۶ ی خه‌رمانان ۲۷۱۸

■ چیرۆک‌نووسانی ئه‌م ژماره‌یه:

په‌روین شیخی
جیگر به‌ختیار
موحسین سوبحانی
ناسر فه‌تحي
شه‌رمین سالحي
بیژن ره‌حماني

■ خویندوو مه‌ته‌وه بیخوینه‌وه:

لاپه‌ره ۱۸ ...

■ به‌تامی چیرۆک:

لاپه‌ره ۲۱ ...

■ وینه‌ی رووبه‌رگ:

Mustafa Khayat

■ ئاماده‌کاران:

ئهمیر سیراجه‌دین
ناسر فه‌تحي

چیرۆکه

هفته نامه یه کی ئه لیکترۆنی تایبته به چیرۆکی کارگه ییه؛ نهها.

- چیرۆکی کارگه یی
- به تامی چیرۆک

• ئاماده کاران:
ئه میر سیراجه دین
ناسر فه تحی

16 ی خه رمانان 3518

ئاماده کردن و بلاوکردنه وهی؛ لاپه ره ی هونه ری و ئه ده بی پاوێژیسیم

"دۆخین"

پیره دایکم سه تلی شیرى هه لگرت به رهو
پرووی چوو؛

- ها چیت دهویت؟ ده لئی، گای له گارنی
به جی ماووی بۆره بۆرت دی.

- وه ره ئافرهت، بزانه به ددانى ئەو دۆخینه م
بۆ لیوه ناکه ی؟

پیره داک، به دهست چهند جارێک ههولێ
دا دۆخینکه بکاته وه، پێی نه کرایه وه،
ناچار به ددانى ههولێ دا بیکاته وه.

ددانى لێ گیر کرد و رای کیشا، ددانى له
دۆخین تراز و ساچمه یه کى بۆ دواوه کرد
وهخت بوو بهر بێته وه، خۆی گرت وه، تاقم
ددانى لیکه وته سهر زهوى. پیره باوکم پێی
پێده کهنی؛

- پیمه کهنه!

- خه ریک بوو ملت بشکێ (هه هه هه).

- سه یرى چۆن دۆخینی گری داوه! چۆن
گونى دهحه پسى کردوونه. برۆ ده ریان بینه
بابم، ده باغه لێیان هاوێ. خۆ هیهچ ئیشت
پێی نه ماوه. کۆسپیان که وتوووه. بیانده ئەو
مندالانه با که لایه نێ پێکه ن.

پیره باوکم دهم و چاوی به یک دادا و
رۆیشت چه قوه کى هیئا، گری دۆخینی
له بنی را بری.

- چما منه تی تو هه لده گرم؟

■ جیگر به ختیار

دووباره دهنگیان دیت. پیره باوکم و پیره
دایکم رۆژ نییه، شه ریان نه ییت.
منداله کانم تییان راده مینن، که به شه ر
دین. منداله کانم هه ندیک جار پێیان
پێده کهنن، هه ندیک جار له ترسان خۆیان
له ژووری داوین. راهاتووم له گه لیان.
هه ندیک رۆژ له سه ر شتی بچووک
ده مه قالییان ده ییت.

ئه مرۆ پیره باوکم له وه ختی بیری، که
سه رى بزنه شینی گرتوو. پیره دایک
مه هر پرته پرته بوو. ده تگوت لاله ی نه وت
لێ براوه. له بهر خۆی دا ده یگوت :

- قپنه ی لیداوه هه مووی قپنه ی لیداوه.
دواتان بری یاخوا.

- به سی که ئافرهت، با به گۆپالان هه موو
قالبت نه رم نه که م.

- جا هه ر ئەوه مابوو، هه مووی خه تایى
خۆمه ئاخو چم دا بوو له میرد کردنی. مالى
بابم له سه ر سه ریان ده گیرام. هه موو
عو مرم له سه ر توو دانا.

پیره باوکم سه رى بزنى به ردا و راي کرده
سه رئاو، خه ریکى دۆخین کردنه وه ی بوو.
لێ ببوووه گری کویره و به هیهچ جوړیک
پێی نه ده کرایه وه. بانگی دایکمی کرد:
حاجی ژن، حاجی ژن... هو ی شه می. داوهره
ئیشم پیته.

📷 Younes Mohammad

"نه مردن"

سیخورمهیه کی تیکوتا. ئاوری داوه. تارمایی جهستهی پیاویک و سیبهری جهستهی ژنیکی له ژووره تاکه کهسییه که دا، به لاوازی خۆی دهواند. ئاوری داوه؛ له تاریکی شهویکی دیکه ی ژینی به زۆری خۆی دا، به تاریکی، شیوهی دهموچاویکی دهکرد؛ که هیچ نهیده ناسی. کاتیکی، پانی له پانی کهوت؛ بریسکه کهیه کی سارد، تهزوویه کی مه یله و مهرگی به سه ر جهسته ی دا سه پاند. باوهشی میردیکی نابهدل، له تاریکی دا، تامیکی تالی خستبووه بن مه لاشووی. ئازای ئەندامی وهک میوژۆکه دهله رزی. له گه ل میرده که ی له دوو شت دا هاوبه ش بوون؛ ئیشی به رمسولدان و نه بوونی خۆشه ویستی! تاریکی هۆده ی جووت بوونیان له که لێن قه له شتی په نجه ره که وه حه ولی ده ربازبوونیکی بی ئاکامی بوو. ویشک بوونی بن پشتوینی هه ردووکیان هه ستیکی گرینیگری ئاویتیه ی بیده نگیهی شه وه زهنگی ناو ژووری تاکه کهسییه که یان کردبوو. ماچیکی بۆگه نی تفت و سارد، ته نیا میوانی نیو کاتزمیر ئاههنگی ژن و میردایه تیان بوو. له گه رمه ی ساردوسپی ره حه ت بوونیان دا، هه ردووک، بیریان له به رامبه ریکی دیکه ده کرده وه. دوا ی ئەو پیک هه لپزانه بی گیانه، له ماوه ی نۆمانگ دا، زگی ژنه ورده ورده و هک ره شکه کا هه لساو و له شه ویکی تاریکتر له ژووری تاکه کهسییه که یان دا، زاق وزرووقی تو له یه ک، بیده نگیهی تاریکی شکاند. له بن پشتوینی ژنه وه، مندالیکی لیل، چه شنی تارمایی که هه وینی نه بوونی له تاریکییه کی داسه پاو دا، مه یبوو؛ فری درایه سه ر گو ره پانی ژیان. ئەویش به رمسولدانی دیشا! ئاوری داوه!

▪ بیژهن رهحمانی

📷 Marco Scarselletti

"گەل گەل"

کردوو بۆ منداڵەکانى. دىتراوہ
نىوہرۆيەک لەسەر کەوڵى مائە
شەھىدىک قەلئىكى برژاو لەگەل پلاويكى
زۆر دانراوہ؛ دەورى كاشى لى بووہ،
كەوچكى زيوى لى بووہ، سەلكە پىوازى
لى بووہ، دۆى لى بووہ؛ كەچى منداڵە
شەھىدەكان نانە رەقەكەيان خواردووہ و
دەميان لە قەلەكە نەداوہ. قاپىك
خويواوكيشيان لەكنە خويان داناوہ.

جا چى نەدىتراوہ لەو نىشتمانە؟! جارىكى
منالئىكى پى پەتى دىتراوہ، بەشىلان
ئاوہچۆرەى لە پۆلووى گەشاوہ ھىناوہ.
دايكيكى جەرگ سووتاو بىنراوہ بىزووى
بە بۆنى بارووتەوہ کردووہ. دىتراوہ
قەفەسىكى شكاو ھەوت كچى مېرمنداڵ
خويان تىدا ھەشار داوہ. كورپىكى گەنج بە
دەستى رووناكى رزگارى بووہ كەچى
سپاسى تاريكى کردووہ.

پەيژەيەك دىتراوہ وەگۆ ھاتووہ و بەدەم
گريان و پارانەوہوہ گوتوويەتى: "تکاتان لى
دەكەم چىدى بەمندا ھەلمەزىن، من
پيژەى سەرکەوتن نىم، پيژەى ژيرکەوتنم!"

چىرۆكنووسىك دىتراوہ، چىرۆكە
زىندووہەكانى سەربەنىس کردووہ و بۆ
زىندووکردنەوہى چىرۆكە مردووہەكان - بە
نزا - گەراوہتەوہ بۆلاى خودا.

گۆرانى بىژىكى خەللى بۆكانيان دىتووہ،
خەللى كرماشان بووہ.

لۆتىيەك دىتراوہ لەكاتى قورپىوانە
گەورەكەدا مەيموونى ھەلپەپاندووہ.

ھونەرمنەدىكى شىوہكار دىتراوہ رەنگى
سوورى لەخۆى قەدەغە کردووہ.

كۆتربازىك دىتراوہ رپوى کردووہتە شاخ
و لەويش بەردەوام بووہ لە كۆتربازى
خۆى؛ كۆترى بى تەقلە.

شاعىرىك دىتراوہ شىعرەكانى خۆى لە
زمانى دايكىيەوہ وەرگىراوہتەوہ سەر
زمانى دايكىيە. پىرە پىاويكى دلشكاو
دىتراوہ بە دانستە ھەفتا شاران
رپويشتووہ خۆى ون و نەناس بكات، كەچى
ھەر ناسىويانەتەوہ. دىتراوہ ژنىك
منداڵەكەى ناو ناوہ تىشك بۆ ئەوہى
لەسەرمان رەق نەبىتەوہ. ژنىك دىتراوہ
ئىسكى سەگى ھارپوہ و كولپىرەى پى

تیشکه خان خۆی دهسووتینی، ئیسکی
سهک جیره بهندی دهکری، سفره راده خری،
قه له که ده خوری، چیرۆکنووسه که
راده سپێردری چیرۆکه که بنووسیتته وه،
گۆرانی بیژه که ده خنکیندري، لوتیه که
دین، بهزم خوش ده بی. شیوه کاره که بۆ
هه رکه سه و له بهردهمی خۆی قاپیک گوو
ده کیشیتته وه، کوتر بازه که کۆمه لیک کوتر
وهحه وا ده خا بۆ ته قله و، گهل وهک کیره
جاشکی دواي په رینی بی "را" شل
ده بیته وه نیو گهل.

■ ناسر فه تحی

ئاخریه که ی له م گۆشه نیگایه شه وه
ده دیتری: دواي ئه وهی ئاگره که
ده نیشیتته وه، شه پلاغه یه ک له بناگوئ
منداله که ده دری، قاپۆری فیشه که کان له
دایکه جگه رسووتا وه که ده ستیند ریته وه
بۆ تۆمار کردنیان. قه فه سه که چاک
ده کریته وه، کوپه گه نجه که خه لات ده کری،
پیژه که ده شکیندري، شاعیره که ده گیري،
پیره پیا وه که وه بهر ماشین ده دری،

📷 Bilal Izaddin

تاور و ئاونگ

سهرتا وا بۆينهچووم بابهتهكه هينده ترسناك بىت. كه پووشووى بن داران ئاورى تيبه ربوو و گهيشته چهند دار به پرو و مازووى ئهولتر ئهوسا ههستامهوه و چريكاندم. ههموو دلخوشيمان لهو ساتانهدا ئهو مرؤفانهبوون كه له مرؤفى شارى نهدهچوون، نيوهى جهستهيان ئاور و نيوهى ديكهيان ئاونگ بوو. من به "هاورپيانى ئاور و ئاونگ" ناوزهدم كردبوون. ئهوان كه ئههاتن وهك بليسه دهردهكهوتن. گرپان دهدا به گزى گردا. وهك چۆن چهقويهك بهر چهقوى دى بكهوى، وهك چۆن بروسكه خوى له بروسكهى دى بئهنگيوى، ئاوها خويان به ئاگردا دهدا. ههندى جار كه ئاگر بالاي نهدهكرد و گچكه بوو نهرم و نيانتربوون و به تنۆكهكانى لهشيان دهيانكوژاندوه. من له كاتى فريندا ههموويانم دهدى. به خويان و جهستهى تيكهلى ئاو و ئاورهوه. به جانتايهكى پر پر له نهمام و تۆو و متوربه و لقى زيندووى دارهوه. بهو پهپوولانهى وهك ئهو مرؤفانه تامانى گر بن و ئهگهر به دهورى ئهواندا بفرن گر ناگاته پهرو باليان و به ههزاران دهورهيان دهدان. من ئهو مهله خوشفره بووم له سهرهوه ههموويانم دهديت. رهنگه چريكهكانى من له ههموو ئاگرکهوتنهويهكى دارستاندا يهكهمجار گهيشتيته ئهوان.

بهلام ئاگرى ئههجاره ههر ئاگر نهبوو. تهپكهيهكى ئاگر بوو. داويك بوو بۆ ئهو

هاوين بوو. ئاسمان هيشتا جلى شهبهقى له ئاسۆوه دانهكهندهبوو. ژيانى ئيمهى ئازهلان لهم دارستانهدا ليروهوه دهستپيدهكا، رپك لهودهمهيدا مرؤف له رۆژ دهبيتهوه، سهرزهمينى ئيمه تژى دهبي له ويزهى با و چريكهى مهلان و لووره و ژاوه و جاريكتير ژيانى تيا دهژيتهوه. ئيمه وا راهاتووين ههميشه لهم مهملهكهتهى خۆمان ميواندارى ئيوهى مرؤف بكهين. دار بكهين به سيبهرتان. رايهختان له چيمهين بۆ بكهين. به دهنگ و نهوا دلنوازيان بكهين و بۆ چهند ساتيک رۆحى نيانى خۆمان بكهينه بهرتان. كهچى مخابن ئهوهتهى له بيرمه چاوى سپلهى مرؤف بهرگهى شينايى ئهم ولاتهى ئيمه ناگرى و زوو زوو دهيكاته جيى پاشهروى خوى و ههرچى له ورگى شارهوه دى دهيتوورپينهتهوه بهم وارهى ئيمهدا. ئهوهتا ماويهكيشه به چاوى خۆمان دهبينين هينديک ئهو جلکه ئالووالايهى سروشتمان پى رهوا نابين و به ئاور و پزيسک رۆحکيشمان دهکهن و دهيانهوى بمانکهن به ولاتى رهشى خهلووز. ئهوانه ژينگهکوژهکانن. ئهوه ئهو ناويه من بۆم داناو. ههر ئهم ئيوارهيه تاقيک لهوان به سهروچاوى داپوشراوهوه هاتن و به پهله خويان کرد به دارستاندا و پزيسکيکيان خستهوه و پيچيان کردهوه و رويشتن.

مرۆقه ئاور و ئاونگانه و ئه پهبولانهی
له سروشتی ئهوانه وه ههله قولا. من له
سهروو دارستانه وه دهفریم و دهمدیت.
دهمدیت هه موو بالنده کانی دارستان
شپرزه و سه رلیشیواو به سه ر
هیلا نه کانیان دهفرن و مه جالی ئه و هیان
نییه سووله قه ته یه ک ده رباز بکه ن.
کیسه له کانم ئه دی بی ئوقره ترین
گیانله به ری کاوه خوی ئه و دارستانه بوون
و به نه رمی هه لده هاتن. سمۆره ی دایکانه
و باوکانه م ئه دی له نیوان هه ر دوو
هیلا نه ی خوار و ژووری داریکدا
سه راسیمه هاتوو چوویان ده کرد.
پشیله کیویم ئه دی له هه ژمه تاندا به قه پال
و قرخه مه ره سی بیچووه کانی رادکیشا.
له و ئیواره دا گر و دوو که ل وه ک چه په ری
دوور خه لکی شاری بو یارمه تی گازی
ده کرد. "هاورپیانی ئاور و ئاونگ" به
خویان و جانتا کانیان و په پوله کانی
ده وروو پشتیان پیش هه مووان گه یشتن.
هه تا ئه وان هاتن ئاگر له قه دپاله وه و
گه یشتبووه زه ردی شاخه که. ئاگر هینده
تیژ بوو به هه ر دوو به شی جهسته یان
ده وهستی نه ده هاتن. له و ناوه دا هه تا
بوپرووزی بالی په پوله کانیش ده هات.
کاره ساته که له وه گه وهره تر بوو ئه وان به
ته نها له ئۆده ی بین.

گر و تینی ئاگر و مژوولی ئه وان به
کۆمه کی ئاژه لان و کوژاندنه وه ی ئاگره که
نه یه یشت له و پیلانه ئاگادارین که
ژینگه کوژه کان بۆیان دارشبوون.

یه که مجار ئه وه من بووم له سه ره وه ئه وانم
دیت. ژینگه کوژه کان بوون، گه رابوونه وه.
هاتبوون تا ئاژه ل و دارستان، وار و
وارنشین و هه موو گیانداریک پیکه وه
بکوژن. من ته نیا گیانله به ریک بووم
دهمدیت. تین و بلیسه و هه لقرچان و هات
و هاوار نه یانده هیشت چریکه م بری هیچ
کوئ بکات. له و ده مه ی دا "هاورپیانی
ئاور و ئاونگ" به هه موو شیله ی
گیانیه وه به رنگاری گر ده بوونه وه، چه ند
سه د مه تر ئه ولاتر ژینگه کوژان
پروو به ریکی دیان گر تیه ردا و له
پشته وهش ئاگریان خسته ویزه یانه وه. من
چه ند چریکاندم ئاگیان نه بوو. چه ند مه
زریکاند سوودی نه بوو. هه تا چه ند
جاریک تا نزیکیان پۆیشتم به لام هه رچی
له وانه منیش بیچووم تیاچووه و کۆمه کیم
ده ویت. ئه مجاره که سه رکه و ته وه ئاگر له
هه ر چوارلاوه گه مارۆی دابوون. ده بوو
منیش زیاتر سه رکه وم. ورده ورده تین پتر
و ته وژمی ئاگر زیاتر ده بوو. ئیستا له ته ک
هاورپیانی ئاو و ئاوردا ئه و
گیانله به رانهش که و توونه گه مارۆوه که
ده روویه کیان بو نه بوو. به چوارده وردا
ئاگر بوو و ئاورینگ. چیدی هیچ
پیگه یه ک بو ده رچوون نه بوو. له ماوه ی
چاو تروو کانیکدا له هه موو لایه که وه
بلیسه کان دهستیان دایه یه ک. ئیستا
له ناو تاریکی شه ودا ته نیا شتیک ده دیترا
هه لم بوو و دوو و گر. چیتر من هیچم
نه ده دی. باله که نم ته زیبوون که چی

نهمده توانی ئهوى به جيبيلم. له ناکاو وهک
 دنيات له ته ميکى سپيدا
 هه لکيشايى، وهک ئهوى دواى توف
 پيلکى گه وره کهف و کولى خوى بو
 بهستين جيهيشتبى، زه مين و ئاسمان
 سپى بو. من لهو بانهوه ييجگه له
 هه ورکى چه رمگ شتيكى ديم نه ده دى.
 من پيشتر ئه و ئه زمونه م هه بوو که به
 سه ر هه وردا بفرم. به لام ئه م ته مه سپيه
 هه ستىکيتري پيده دام. هه ستى ئه وى که
 ئه و ته مه له سه روو منه وهيه و من
 پييناگه م. من بالنده يه ک نه بووم
 هه سته وه رى بون و ژنه فتنم به هيز بيت
 به لام له ناکاو هه ستم به بونى پرووز و
 سووتماکىکى توند کرد که به هه موو
 گيانمدا رۆچوو. هينده ي نه برد هيدي
 هيدي ته مى سپى ته سک بوو و په ويه وه.
 له پردا هه زاران تروسکه روونا هيم ديت که
 له و قرانگه يه وه بو سه ره وه دهفرن. هه زاران
 و هه زاران تروسکه له ناو سووتماکى
 هاوړپيانى ئاور و ئاونگ و ئه و هه موو
 گيانله به ره به سته زمانه دا سه ريان هه لدا و
 تیکرا به ره و ته شق بوون. نه مزانى ئاخو
 کهى و چ ساتيک له ناو هوروژمى ئه و
 گو له ستيرانه دا له هوش چووبووم و

به ربوومه وه. به يانى که به ئاگا هاته وه
 سه رته تا هيچ هه ستىکم نه بوو. هه ستم به
 گيڤ بوونى باله کانم کرد. ته ربوونى
 باله کانم ئه و هه سته ي پيدا بووم. ورده ورده
 که رووداوه کانى دويشه وييم بيرهاته وه
 باله که نم راوه شاند و خوم راپسکاند و
 نيگايه کى ده ورووبه رم کرد و به
 چه په سانه وه فريم. چاوه رى بووم خوم له ناو
 دارستانىکى سووتادا بينمه وه به دارى
 هه لقرچاو و خه زه لى خو له ميش و
 گيانله به رى چزيلکه وه. به لام خوم له
 ناوه راستى چيمه ن و سه وزه لان و
 جه نگه لىکى چر دا ديته وه. به ئه سته م
 توانيم له نابه ينى لک و گه لادا خوم بو
 سه ره وه هه لکيشم و بفرم. له ئاسماندا، له
 ته شقه وه ولا تيکى سه وز و دارستانىکى
 چرم دى که له رۆحى سه وز و گيانى شين
 په نگى گرتبوو. ئيستا دلنيا بووم له وه همى
 دويشه و ئه م چه رستانه بوو ژاوته وه! دلنيام
 ئه وان، "هاوړپيانى ئاور و ئاونگ"،
 گه راونه ته وه!

■ موحسين سوبحانى

📷 Omid Farrokh

"نازار"

نەرۆشتایه تم نازی گیان؟ نالهی
داربه پرووه کان له گویم بوو، چۆله که کان
بانگیان ئه کردم! ههر دهنگ بوو و دهنگ
دهنگ دهنگ... دهنگی پیرێژنه کانم
ئهبیست، ئای نازار! دایکم گۆرانی ئهوت
و ههله پیری... باوکم سهرحۆپی گرتبوو،
خه لک هه موو له من ئه چوون؛ پرچی
پیاوه کان درێژ ببوو؛ جه ماوه ره یه ک دهنگ
هاواریان ئه کرد، تو نامری و
رێگه ت... ئومیدم دۆزیو، ئه ویش نارنجی
پۆشیبوو وهک من؛ لکابوو به زنجیری
جه ماوه رو. وتم: ئومید تو بۆ خۆت به
جه ماوه رو لکاندوو و نایه لی برۆم؟ ها
ئومید گوێ بگره لووره ی سه گه کان یهت،
جریووه ی چۆله که کان وهک جاران نییه،
خه مناکه ئومید، نایبسی؟ ئومید ئومید
ئومید... ناخم گری گرتوو له مه زه هب! بێ
با ئه م ئاگره ییش به زینین. ئیمه که ی فیر
کراوین چۆک دادهین؟ گه لا کان بانگمان
ئه که ن ئومید!

ئیتتر ئومید دهستی گرتم و رێگه ی بۆ
کردمه وه. تا گهینه لای دارستانه که،
دهنگی سروودی ئه و خه لکه له گویم
بوو... وتم:

"ئاخر پروانه ئومید زۆره ئاوره که، ئیسه
کوئی لی ئه گری؟ ئه شێ له شوینی کو
ده سپیکه ی کاره که مان بێ فایده نه بێ؟!"

- ئه مه ئاخری نییه شه ریف؟

- نه بێرو باوکم، بێرو بێرو له و یوو نابێ،
ئه شێ له و په رو به ری لیبگرین "

چه ن که سی نارنجی پۆش بووین، له نیو
ئه و جه ماوه ره سه وزه ی وا پرژابوونه ناو
شار. وهک بلیی ماله کان یه ک که سی
لینه مابێ هه موو له مه یدانیکا کو
ببوونه وه. وتم ئه م هه موو دهنگه، له م شاره
ئه زین و من بێئاگام. جه ماوه ره شه پۆلی
لینه دا... هه موو سه وزیان پۆشیبوو، هه ستم
کرد له ناو دارستانیکی به رینا خۆم
دۆزیوه تو، ئاخر ههر جاره و گوم ئه بووم
سه رم له دارستانی کو دهر ئه هاورد، ههر
جاره و گوم ئه بووم خۆم له جیپی
که رویشکیکا، یا له قه فه زی که ویکا، یا
له چاوی پر ته مه ننای سه گیکا یا له
جامۆله ئاوی چۆله که یه کی بال سووتاوا، یا
له کوئی کو لبه ریکی سه رسنوورا، یا له
چادری... ئاخ یا یا... یا خود له باوه شی
داربه پرووه کی زاگروسا ئه دۆزیه وه. چه نی
ئه و جه ماوه ره سه وزه له دارستانه کانی
به هاری سه له سی و پێله ئه چوون، نازار!
داره کان سروودیان ئه خویند، ههر ئه و
سرووده یاساغانه ی که کاتی منالی،
سزای... لییگه پێ نازار؛ کام شه قام بوو؟
نازانم نازی گیان! به لام هه وای له هه وای
باوه ره شی ئه چوو؛ نه مه زانی چۆن له نیو
ئه م جه ماوه ره سه وزو خۆم رزگار که م، من
له نیو بازنه یه ک بووم، بازنه یه ک له
خه لکی که هه موو نووسابوون پیکه وه،
رێگه ی دهرزی هه لختن نه بوو، چۆن

دهوری خۆما ئەسوورامۆ، دەسی به
سەرشانیا کوتام، لامکردۆ، ئومید بوو.
هەناسەیه کی قوڵم هەلکیشا و کەوتینە
رێ؛ چەن چرکە دواتر خۆمان له ناو
جەماوەر بینیهوه.

ئەری نازار تۆ پیم بلی! شروقهی ئەم
خەونەم ئاخۆ چی بی؟ چەن بیتاقەتی ئەو
سروودەم ئیمشەو...

■ شەرمین سالی

کە رۆشتینە ئەو پەرۆ ئاور نەمابوو نازار،
قاچمان له قورا چەقیبوو، دلۆپە باران له
دەم و چاوی ئەداین، دەسم به سەر تەویلمۆ
گرتبوو و تواشای ئاسمانم ئەکرد، خۆر
خەریک بوو له پشت هەورەکانۆ خۆی
دەرئەخست، چاوم تیش کردبوو و به رووی
ئومیدا پیکەنیم. تواشای چیمەن و
سەوزەلانی بن دارەکانمان ئەکرد، له پر
نالەیهک به ئاگای هانیمۆ، کە هەلگه‌رامۆ
نەمتوانی هیچ شتێک ببینم، پەنجەکانی
قاچم تەزوولەي ئەکرد و چرکە چرکە خا
ئەبوومۆ، هاوڕێکانم دیار نەمابوون، به

📷 Hennie Dekker

" چوار دلۆپ خوین "

تیشکی ههتاو له ژوور سهری بوو بهردهوام و پینهی دهکرد و دهنگی کپ له ژیر لیویهوه دههات وهک ئهوهی له ئازار دابی و بیههوی خوی پرزگار کات!

له ناکاو قیژاندی و لهخه و راپهپی و قرچه پی ههستایه سهر پی ئاخ چ خهونیکی ئالۆز و ناخۆش بوو! سهعات چهنده؟ درهنگه چۆن خه بهرم نهبوتهوه! به پرتاو دهركهی ههوشهی کردهوه ههناسهیهکی قوولی هه لکیشا رۆیشته سهر لیواری ههوزه که و دانیشته مستی پر کرد له ئاوی سارد چوار مستی به دهمووچاویدا کرد وینهی ئالۆزی خوی له نیو ئاوه که دا بینێ ئهنگوستی خسته نیو ههوزه که 'ئاوه کهی شهله ژاند و وینه کهی بزر کرد بۆنی عهتری گولی یاس و شهوبۆی باخچهی ههوشه و لاتی داگرتبوو وهک هه موو به یانییه ک رۆیشته دهوری باخچه که و چه میه وه و عهتری گوله یاسه کهی هه لمژت چوار جار به دهوری باخچه که دا تهوافی کرد و جار له گه ل جار دهوری هه لاتی تیژتر ده کرد هه ناسه ی سوار ببوو خه ونه کهی بهری به یان وازی لی نه ده هیئا له بهر خویه وه گوتی: "خه ونی شه پی ئاله کوک له گه ل په پوله پاییزه ده بی وهدی بی؟ خه ون تپاویلکه یه!

به ره وه ههوزه که رۆیشته وه ههستی به دهنگی نامۆ له ده ره وهی ههوشه کرد ده رکه ی ههوشه یان ده کوتا! بیکه وه کا شه ریف بیکه وه کوره و لات ئاوری گرتوه!

دهستیکی به سهروو پرچی داکیشا و به پرتاو به ره وه ده رکه ی ده ره وه رۆیشته ده رکه ی کرده وه فریا که وه کا شه ریف نه گه یته دارستان کاول ده بی!

کا حه مه ته واو شه ژا بوو

- زۆر باشه هیوه به بزانه کوی ئاوری گرتوه؟

- کا که ساز به له ریگه پیته ده لیم گورج به تکایه!

کا شه ریف به په له گه راپیه وه نیو مال بی ئه وهی دهنگی لی ده ر بی دهستی دایه گووشیه کهی و هیندیک کهل و په لی هه لگرت و به په له وه ده رکه وت!

پیوهندی له گه ل چهند کهس گرت و ئه وه هه والهی راگه یاند گووشیه کهی زهنگی خوارد کا ئومید بوو: "ئه وه له کوی کا که؟ برپارمان سهعات چواربوو له خه و دامابووی؟ ئیمه له لووتکه یین"

-هەر ههچ مه پرسه ئومید بگهڕینهوه کاکه ههوالێکی ناخۆش ههیه به داخهوه دارستان ئاگر دراوه!

بهردهوام وپێنه دهکرد دهبی دارستان له چ دۆخیکدا بی دهبی چۆن به پنگاری بینهوه به زووترین کات دهبی بیکوژینینهوه و پیش بهو خهساره گهورهیه بگرین!

چهند سه یاره به رهو دارستان وهری کهوتن دهنگی تۆپ و بلیسهی ئاگر تیکهڵ ببوو توورپیی و نه فرهت ده مووچاوی داگیر ساوی سوورتر کردبوو گرهمشقان له چهشنی گرکان دهیگوراند!

نیزیکتر بوونهوه هاژه هاژهی هاوار و ناله ی دارستان گوچکهی هه موو گیان له بهریکی کهر دهکرد بلیسهی ئاگر وهک ئەژدیهایه کی حهوت سه ر له هه ر لایه کهوه دهیهه ژاند و دووکه لی رهشی به ولاتدا ده پژاند!

چوار کهس به تهواوی هیژ و تواناوه به یارمهتی هیندیك که رستهی ئاور کووژاندنهوه رۆیشتن بۆ مملانه له گه ل ئەو زه حاکه چاو سووره!

شهریف وه پیش کهوت داریک، دوو دارسی دار، چوار دار و... کووژانهوه

-ئومید ئاگات له خۆت بی

-کا شهریف تۆش مه چۆ پیشی ئاگادار به برا!

سه روو بسکی ره شماری له ژیر تیشکی ئاوردا ده ترووسکایه وه ئاورپی داوه و به بزهیه کی تاله وه گوتی: "دهیره تیین برا!"

بۆ کوووز و قرچه قرچی سووتانی دارستان جهرگی ئاگر ده دان و کزه ی لی هه لده ستاندن بی ئیختیار به رهو قوولایی دارستان ده رۆیشتن دهنگی کی دیوئاسا گوپی هه ر چواریانی کپ و کهر کرد کا ئومید، کا شهریف، کا...

شهریف له نیو هاوار و بلیسه و دووکه لدا نوqm ببوو هه ر چوار قرنه ی دارستان به ئاگر گه مارۆ درا بوو!

بۆ کوووزی هه لقرچانی گوشت و خوین و ئیسک و دار و بهر' ئاسمانی رهشی دارستانی هه لگرتبوو!

شهو به سه ر داها ت شهو ه زهنگی کی ئەنگوسته چاو بۆ چرکه یه ک ولات کپ و بی دهنگ بوو له ناکاو هاواریکی گشتی هه زار دهنگی له نیو دلای دارستانه رهش و تاریکه کهوه دهنگی دایه وه: "ئیمه قه قنووسین هه زاران جار بمانسووتین پتهوتر دهروینهوه و پێژاژۆ ده کهین و هه لده دینهوه!"

تیشکی ههتاو له ناوهراستی دارستان چهقیبوو ریگهی دارستان به گوله ههناو گولپژ
کراوو شنهباو شهمالی بههار دار بهروو ساواکانی دهشهکاندهوه!

چوار کۆتری سپی له چوار سووچی دارستانهوه له شهقهی بالیاند و چوار دلۆپ خوینیان
به سهرا دارستاندا پژاند چوار ههزار نهمامی بهروو سهریان ههلا و شین بوونهوه!!!

▪ پهروین شیخی

تَیْنِی:

[illegible]

کلیشه‌ی یاساکانی خالبه‌ندی و تایپ و مدرجه زمانه‌وانییه‌کانی بلاوکردنه‌وه‌ی چیرۆک له چیرۆکه‌له‌دا:

۱. له سهرسه ره وهی ئهو دهقه ی دایده نیین بنووسن که ئه وه "چیرۆک" ه، "کورته چیرۆک" ه، "کورتیله چیرۆک" ه یان چیه!
۲. هه تمهن ناوی چیرۆکه که تان بنووسن، نه شتان نووسی، ده توانن هیمایه ک شتیک له بری ناوه که ی دا بنین.
۳. هه تمهن هه له ی تایپی کاره کانتان چاره سه ر بکه ن!

- ۴- تا ئەو جىڭگايەي لە تۈواناى خۇتان دايە رېزىمان و پېئووسى كارەكانتان درووست بكنەن.
 ۵- لە خالبەندى (ئاداتى نىگارشى) ھەلە و بىجى، كەلك وەر مە گرن، مە گەر ئەوہى پاساويكى تكنيكيتان
 بۆ بە ھەلە بە كارھينانى خالبەنديە كانتان ھەبى. بۆ نمونە: لە تىكستەكانتانا لە سى نوقتە زياتر
 ھەلە يە، بى مانايە؛ مە گەر بە مە بە ستى جىخالى (بۆشايى بۆپر کردنەوہ) بە کارى بينن! دووخالبور (نوقتە
 كاما) يان سى خالبور، يان زياتر، پىكەوہ، ھەلە يە! وەك ئەمە: !!!!! کوٹايى رستەكان پاراگرافەكان نوقتەيان
 دەوى! بۆر (كاما) لە زمانى كوردى دا زۆر گرنگە، چۈنكە پىكەتەي زمانى كوردى وايە، واتە شيوە رستە
 (رستەي نيوەچل) سى زۆرە و ئە گەر بە بوپ و خالبور رستەكان لىك جيا نہ كەينەوہ بەدحاليبون دیتە گوړى.
 ھىماي پرسىيار(؟) بۆ رستەي سەرسوپمانى، ھەلە يە. واتە ھىماكانى پرسىيار و سەرسوپمان [؟!] لە جىنى
 خويان بەكار بينن، مە گەر ئەوہى رستەكە ھاوكات ھەم پرسىيارى بى، ھەم سەرسوپمانى. ھىماي سەير و
 سەمەرە و بى ماناي دىكە بى ھۆكار و بى پاسا بەكار مەھينن بۆ نمونە: َ _ _ _ ، / ستىكيّر يان
 ئەنیمەيشین بەکار مەھینن.

۶. کاتیک دیاڻوگ بو چیرۆکه کانتان دهنوسن به هیماي ته قهڵ (خه تی تیره) و له سه ره تای رسته دا دیاڻوگه که دهست پی بکه، بو نمونه:
- تکایه تی بکه، ئه وه زۆر گرنگه.

- ئەم ھېمىيانە بۇ سەرھەتاي دىالۆگە كان ھەلەن: [* = < : +]
۷. ئەگەر لە كاتى دىالۆگ نووسى دا گوتەم، گوتە، گوتى (وتەم، وتە، وتى / ئىژەم، ئىژى، ئىژى) بىت نووسى پىويست ناكات تەقەللى بۇ دىارى بکەى. تەنيا بە گيوومەى سەرھەتا و كوتايى قەوارەى دىالۆگەكانتان دىارى بکەن. بۇ نموونە:

له کاتی دیاریکړدنی یاساکان پیم گوته: "دیا لږگ ټاوا ده نو سړی!"

ئاۋا ھەلەيە:

گوتم:

- جوان سەرنج بدەن! (واتە ھەم دوو نووقتەى سەريەك و، ھەم بۆر، پىكەو ھەلەيە)

ئاۋا درووستە:

گوتم: "جوان سرنج بدەن!"

ھەروەھا تەقەلەكانىش لە سەرەتاي ديالۆگەكان جيابكەنەو.

-ئاۋا نا!

- ئاۋا!

-- ئاۋاش ھەلەيە، دوو تەقەل (..). بۆ سەرەتاي ديالۆك درووست نىيە. دەبى يەك تەقەل بى (..).

۸. لەزمانى كوردیدا دوو بزوين بەدواى يەكدا ھەلەيە. بۆ نموونە ئەم وشانە ھەلەن: كۆپرا، كۆوا، كۆي، كۆيم... ئاۋا درووستن: [كۆپرا، كوا، كۆي، كۆيم...]

۹. ئاھىش ئاۋا دەنوسرى: ئاھ، نەك ئاۋا: اه [لە زمانى كوردیدا "ئا" ئاۋا نانوسرى: "ا". ئەو ھەش "ە" ئەيە، نەك ھى. ھى ئاۋا دەنوسرى "ھ"]

۱۰. ئەم (؛) نوقتە كۆمايە (خالبۆرە) بۆ تەختەكلىلى ئىنگلىسىيە، نەك كوردى، زۆركەس رەچاۋى ناكات، لەكاتىكدا ئەم خالبەندىيانە زۆر گرنگن و دەبى زۆر گرنگيان بى بدەن.

- ئەم بۆر و خالبۆرانە ھەلەن: ؛ ،

- ئەمانە درووستن: ؛ ،

۱۱. تەكايە ھىماى سەرسوورپمان و پرسىيار و نوقتەكانىش (خالەكانىش) بە سەرەتاي پرستە نوپىيەكانتانەو ھەنوسىنن. بۆ نموونە:

- من رۆيشم. تۆ ھاتى (ئەو ھەلەيە)

- من رۆيشتم. تۆ ھاتى (ئەو ھەلەيە)

- من برۆم؟ تۆ لىرەبى؟! (ئەو ھەلەيە)

- من برۆم؟ تۆ لىرەب؟! (ئەم ھەلەيە)

۱۲. ئەم خالانە و كۆمەللىك خالى دىكە، كە ئەگەر تەنيا سەعاتىك كاتيان بۆ تەرخان بکەن و لە ئىنترنىتدا سىرچ بکەن، زۆر ھەلەيە نووسىن و رېزمان و رېنوستان چارەسەر دەبى.

تېيىنى: ئەو كەسەى ئەم تايەتمەندىيە گشتىيانە رەچاۋ نەكات، لە چىرۆكەلەدا چىرۆكى بۆ بلاۋ ناكىتەو. ئەو خالانەش وا باس کران "سەلىقەيى و مەندەراوردى" نىن بەلکۆو ياساى گشتىن و ھەك چۆن بۆ لىخورى ماشىن دەبى ياساكانى لىخورىن بزائىن و رەچاۋيان بکەين، بۆ نووسىنىش دەبى ئەو ياساiane بناسىن و، بۆ ئاسان خویندەنەو ھەق (لىخورىنى ھەق) لەلایەن خوینەرەو دەبى رەچاۋيان بکەين. بەوھىوايەى نووسەرانى كوردیش ھەك ولاتان گرنگى زياتر بە روالەت و پرستىژى كارەكانى خۆيان بدەن!

خویندوو مه ته وه بیخوینه وه

هه لمه تی گشتیی #خویندوو مه ته وه بیخوینه وه هه لمه تی که له پوژانی سه ره تای سالی نه وه دو حه وتی هه تاوی به به جیهیشتنی بهرگیگ کتیب له پارکی شاری سه قز به مه بهستی په ره ی زیاتری فه ره نگی کتیب و کتیب خویندنه وه دهستی پیکرد و پاش سی مانگ له بهرپوه چوونی هه لمه ته که و پچاو کردنی خاله لاواز و به قه وه ته کانی ئەم کاره بریارمان دا به هاوکاری ئەنجومه نی فه ره نگی هیوای زانست، شوینیکی دیاریکراو له پارکی شاری سه قز بو کتیبه خویندراوه کانی خو مان و خه لکی دیاری بکهین، تا هاوشاریانی بهرپز باشت و ئاسانتر دهستیان به و کتیبانه رابگه که حه زیان لیه یا خو پپووستیانه بیخوینه وه.

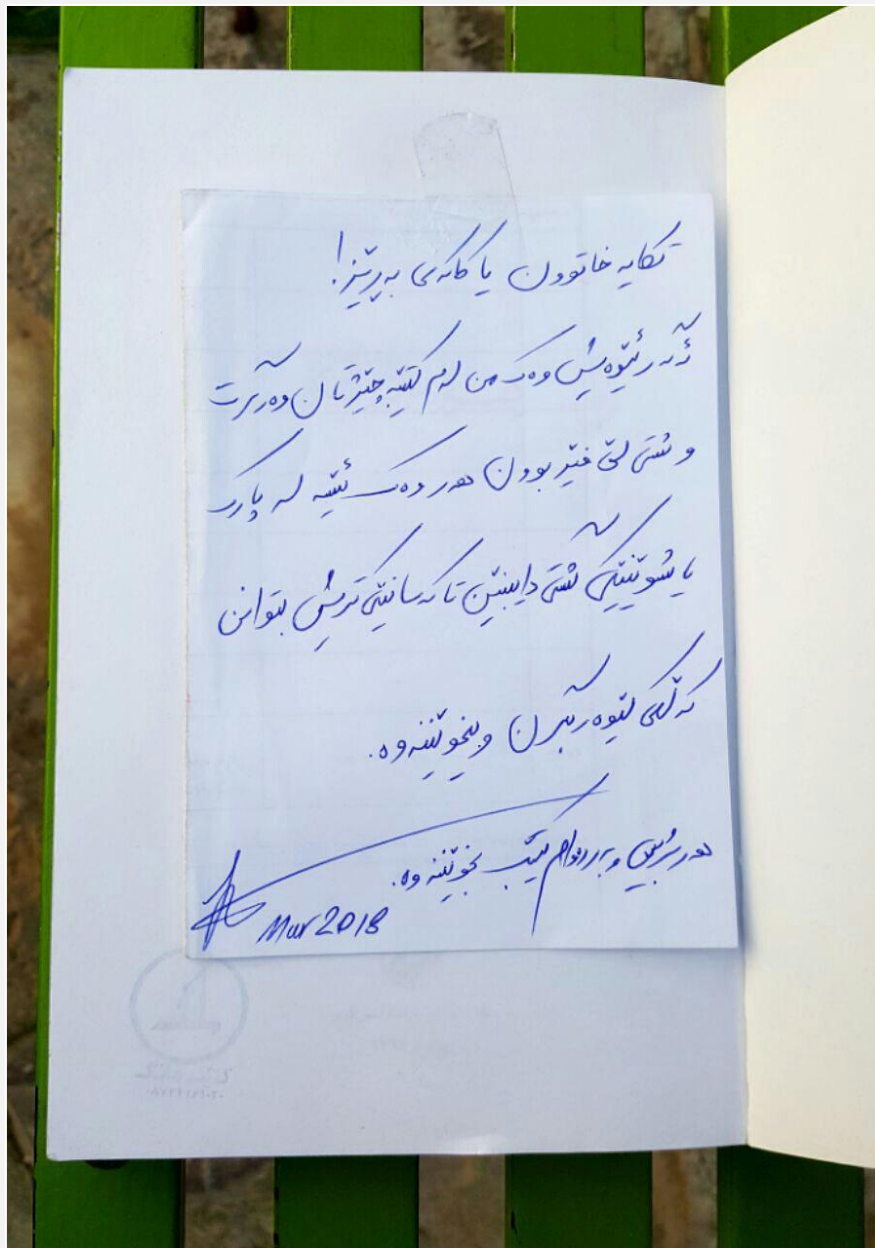
ئیواره ی پوژی په نجشه ممه، ریکه وتی 31/3/97 ی هه تاوی بو یه که مینجار کتیبه کانمان له شوینی دیاریکراوی خوی دانا و هه لمه ته که مان به شیوه ی گشتیتر بهرپوه برد.

جیی خویه تی لیره وه دهستخوشی بکهین له هه موو ئەو بهرپزانه ی وا به هه ر جوړیک توانییان و له دهستیان هات (به شیوه ی به خشینی کتیب، ریکهستی پپداویستی خوازیاری کاره که له ئیداره و فه رمانگه کانی شار و...) یاریده ر و هاوکارمان بوون.

پاش بهرپوه چوونی هه لمه ته که بهم شیوازه، دهنگدانه وه و کاردانه وه کانی کاره که گه لیک دلخوشمانی کرد به درپژه ی کاره کان و هه ر به و مه بهسته ئیواره ی پوژانی دوو شه ممه و په نجشه ممه ی هه ر حه فته یه کمان بو بهرپوه چوونی هه لمه ته که له شاری سه قز ته رخان کرد و تاکوو ئیسته به مشیوه یه بهرده وامین.

به خوشحالییه وه تاکوو ئیسته توانیومانه له شاری سه قز، زووتر له بیستجار میوانداری خه لکی بین و له هه مان کاتدا به داواکاری و ریکهستی دوستانمان له شاره کانی دیکه ی ولات ئەم هه لمه ته به هه مان فوژم و شیواز له شاره کانی کرماشان، مه هاباد، سنه، نه غه ده، بوکان، بانه، دیولان، پیرانشار، شنو بهرپوه چووه و بریار وایه پاش تیپه ر کردنی قوناغه کانی ئیداری و ئاماده بوونی بهستی نه کان به مزووانه له شاره کانی مه ریوان، ئیلام، جوانرۆ، پاوه، سه رده شت، قورو و دیکه ی شار و شاروچکه کانی ولاتیش هاوکات له گه ل یه ک، هه لمه تی گشتیی #خویندوو مه ته وه بیخوینه وه بهرپوه بچیت.

به جیهیشتنی کتیبی "زۆربای یونانی" له پارکی شاری سه قز، بوو به دهستپیککی هه لمه تی
#خویندوو مه ته وه _ بیخوینه وه.

برجای گذاشتن کتاب "زۆربای یونانی" در پارک شار شهر سقز، بهانه ای شد برای آغاز
پویش #خوانده ام _ بخوان

به نام چیرۆک

خوێنه رانی به پێزی گۆشه ی "به نامی چیرۆک" به هۆی دۆخی ناله باری ئەم دوایانه ی زیندانیا نی سیاسی و مه ده نیی کورد، له پۆژه ه لاتی کوردستان، به تایبه ت دۆخی "رامین حوسین په نا هی، زانیار و لوقمان مورادی" ئەم ژماره یه "قه سه ی خو ش و هه نه کدار" مان نا بی.

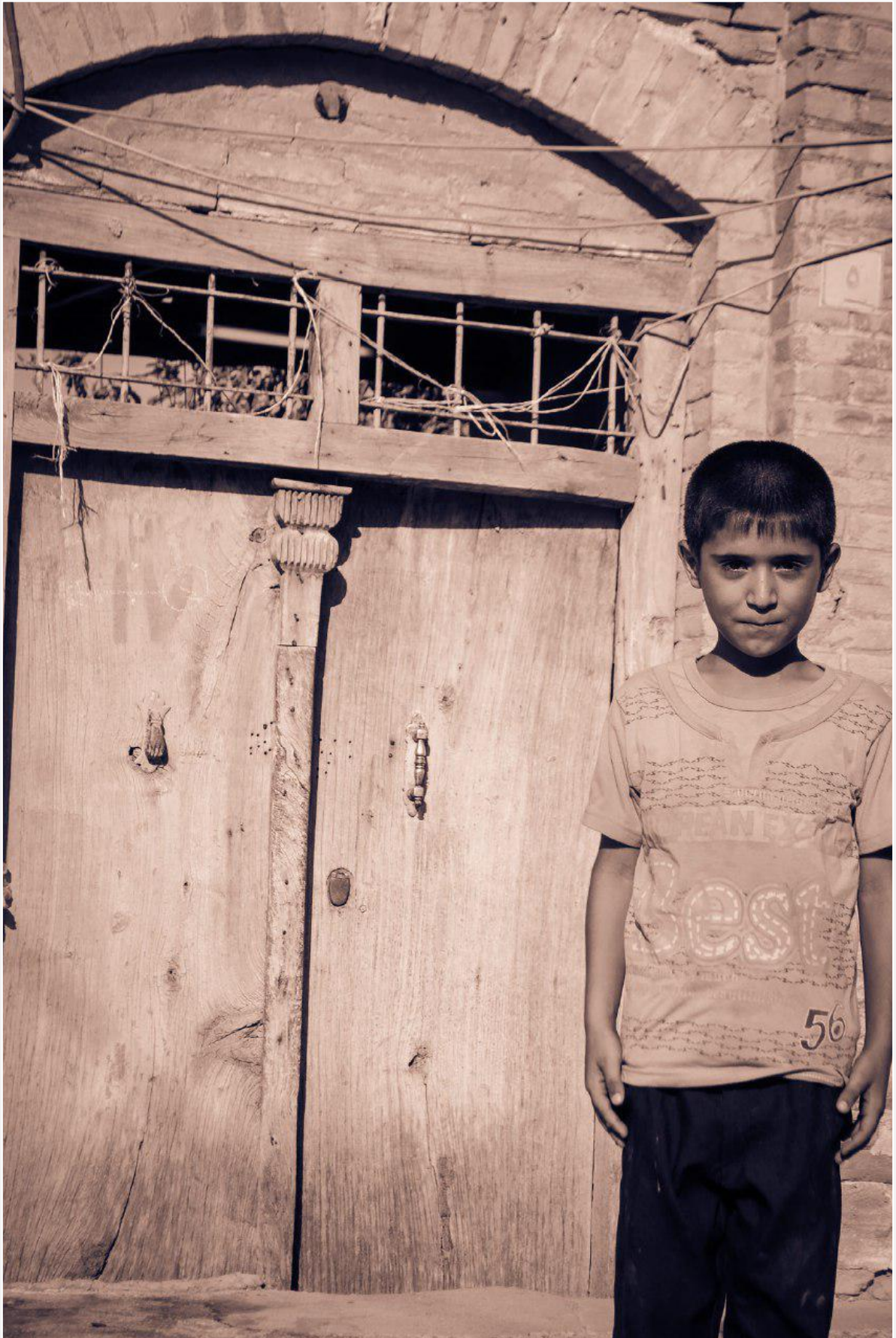
زانیار مورادی

رامین حوسین په نا هی

لوقمان مورادی

📷 Bahman salah